

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19150/2022
18.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Жељко Пецињачки, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 45/2022 од 30.06.2022. године, у седници одржаној 18.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 45/2022 од 30.06.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 45/2022 од 30.06.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 3/21 од 21.11.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 3/21 од 21.11.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, исплати износ признатог а ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 268/12 пред Привредним судом у Београду од 340.646,25 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 76.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 45/2022 од 30.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне

примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, сходно Закључку Врховног касационог суда од 19.06.2018. године допуњеним 27.09.2019. године на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда.

Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 244/19 од 04.03.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/12, наложено је стечајном судији у том предмету да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило окончању стечајног поступка, као и да у року од 30 дана извести председника Привредног суда у Београду које су конкретне мере предузете, а одбијен захтев предлагача за накнаду трошкова поступка. Из решења Општине Нови Сад – Комисије за вођење поступака и доношење решења по захтеву за враћање земљишта од 22.04.1994. године, решења Општинског суда у Новом Саду Р 225/96 од 14.11.1996. године и поравнања закљученог пред Општинског суда у Новом Саду у ванпарничном предмету Р 1407/00 од 13.06.2002. године Потраживање правних претходника тужиоца по закљученом судском поравнању пред Општинским судом у Новом Саду у ванпарничном предмету Р 1407/2000 признато је од стране „Навип“ а.д. Београд 2002. године. У току стечајног поступка је извршено четири делимичне деобе, тужилац као поверилац трећег исплатног реда је делимично исплаћен у износу од 25.667,16 динара од признатих 366.313,41 динара. По изјашњењу стечајног управника, „Навип“ а.д. Београд у стечају приватизован је по Закону о својинској трансформацији („Службени гласник“ РС 32/97 и 10/01) решењем број 124-1/200-23 од 02.01.2001. године Министарства за привреду и приватизацију.

Решењем Агенције за привредне регистре од 09.06.2005. године друштвено предузеће „Народно винарство и подрумарство Београд“ је преведено у Регистар привредних субјеката под пуним пословним именом „Навип“ акционарско друштво за производњу и промет пића и као оснивач регистрован је акцијски капитал, удео 100%. Решењем од 18.05.2012. године регистрована је промена података, отварање поступка стечаја, а на дан отварања стечајног поступка 15.05.2012. године капитал је био акцијски, већински приватна својина.

На тако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 4, 10, 11,12, 22, 31 и 33. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези са чланом 172. став 1. Закона о облигационим односима и чланом 2. Закона о стечају налазећи да постоји узрочно – последична веза између неделотворног рада органа тужене и настале штете тужиоцу, јер је потраживање тужиоца настало у време док је стечајни дужник већински био у друштвеној својини, уз додатну аргуменатацију другостепеног суда да Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без његове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Основано се у ревизији указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Изложено становиште нижестепених судова да је тужена у конкретном случају објективно одговорна за имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року и да постоји узрочно – последична веза између рада органа тужене и настале штете тужиоцу, с обзиром да је потраживање тужиоца из радног односа настало у време док је стечајни дужник већински био у друштвеној својини, јер је поступак приватизације окончан 09.06.2005. године, за сада се не може прихватити.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1.), одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.). Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без његове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, допуњен на седници од 27.09.2019. године).

Из утврђеног чињеничног стања произлази да потраживање тужиоца није из радног односа, а чињеницу да је стечајни дужник „Навип“ АД Београд у време настанка потраживања био у већинском државном односно друштвеном капиталу, нижестепени судови нису разјаснили на сигуран и поуздан начин, имајући у виду да се ради о предузећу које је приватизовано по Закону о својинској трансформацији, решењем Министарства за привреду и приватизацију од 02.01.2001. године. У том правцу потребно је оценити у целини потврду АПР од 19.11.2020. године, нарочито о променама извршеним у периоду настанка предметне обавезе.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења потпуно и правилно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити структуру капитала, тј. власничку структуру предузећа „Навип“ а.д. Београд у стечају, односно када је настало предметно потраживање и да ли је тада дужник имао већински друштвени или државни капитал. Пошто утврди правну природу потраживања тужиоца, имаће у виду да уколико је реч о тзв. „комерцијалном потраживању“ нужно је доказивање узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивање да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда и да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Како правилна примена материјалног права зависи од утврђења наведених чињеница, првостепени суд ће у поновном поступку поступити по изнетим примедбама овог суда, правилно и потпуно утврдити чињенично стање, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке решења, применом члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић